

Den Haag

VAN ADVIES NAAR UITVOERING: VOORWAARDEN VOOR KOELTEPLEKKEN

Gemeentelijke handleiding 2026

Auteur: Gabriela Garcia (rijkstrainee)

Begeleidster: Diana van Dongen
(GGD)

Opdrachtgever: Janneke van
Reeuwijk-Werkhorst (Gemeente)

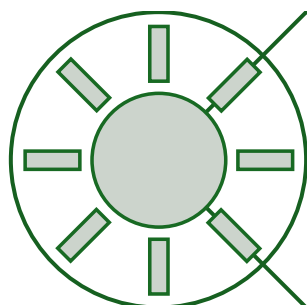
INHOUD

Inleiding	3
Ideale Voorwaarden voor locatie.....	4
Kennis over hitte en gezondheid.....	13

INLEIDING

Deze handleiding is bedoeld voor medewerkers van de gemeente Den Haag die betrokken zijn bij het zoeken van geschikte locaties van koelteplekken tijdens hitteperiodes. Het document bevat voorwaarden en richtlijnen om koelteplekken in de zomer van 2026 succesvol te realiseren. Daarnaast is het bedoeld als een praktisch instrument om de kwaliteit, veiligheid en werking van koelteplekken te waarborgen en verder te verbeteren. De gemeente Den Haag is één van de eerste gemeenten met een lokaal hitteplan, gebaseerd op de landelijke handreiking lokaal hitteplan ([Handreiking Lokaal Hitteplan | Kennisportaal Klimaatadaptatie](#)). In 2025 werden tijdens de eerste activatie van het hitteplan (onderdeel van het Haags Hitteplan ([Haags Hitteplan | VNG](#)), van 30 juni tot en met 2 juli 2025, de eerste twee koelteplekken geopend: De Haagse Hogeschool en de Wagenstraat. De tweede activatie volgde van 12 tot en met 15 augustus 2025, met in totaal vijf koelteplekken. Uit de evaluatie van deze pilots kwamen verschillende verbeterpunten naar voren. Met deze handleiding willen we inzichten vertalen naar concrete voorwaarden voor de volgende activatieperiode. Zie de gevolgen hieronder:

Tijdens eerdere hittegolven (zoals in 2006, 2018 en 2020) zijn in Nederland honderden extra sterfgevallen vastgelegd door extreme hitte (CBS)

Vooraf kwetsbare groepen lopen risico's; zelfstandige wonende ouderen, dak- en thuislozen en mensen met chronische aandoening

Door het stedelijk hitte-eilandeffect kan het in de stad 's nachts 4-5 C warmer zijn dan in het buitengebied, wat de kans op hittestress vergroot

Figuur 1 uitgangspunten voor koelteplekken

KOELTEPLEKKEN

De functie van een koelteplek is om kwetsbare groepen, zoals ouderen van 75 jaar en ouder, mensen met chronische aandoeningen en dak- en thuisloze mensen, bescherming te bieden tijdens periodes van extreme hitte wanneer het lokale Hitteplan actief is. Idealiter voldoen deze locaties aan een aantal belangrijke criteria om een veilige en toegankelijke plek te bieden voor verkoeling. **Voor specifieke handelingen en acties voor dak- en thuisloze personen, zie de bijlage 2.**

IDEALE VOORWAARDEN VOOR LOCATIE

Figuur 2 ideale voorwaarden voor locaties

Voor 2026 hebben de gemeente Den Haag en de GGD afgesproken om zestien (plusvariant) koelteplekken te realiseren (2 per Stadsdeel) voor zowel kwetsbare ouderen, mensen met chronische aandoeningen en dak- en thuislozen mensen. Als de locatie niet voldoet aan de voorwaarden, dan kan gevraagd worden of de locatie een “gewone openbare koelteplek” zonder extra voorzieningen wil zijn. Het is daarbij essentieel dat de koelteplekken goed toegankelijk zijn voor deze doelgroep. De zestien koelteplekken moeten voor 1 juni gevonden zijn.

Koelteplekken

Koelteplekken zijn binnen locaties waar ouderen (75+), ook met name met chronische aandoeningen en dak- en thuisloze mensen terechtkunnen om af te koelen wanneer het Haagse Hitteplan wordt geactiveerd. Deze groepen zijn extra kwetsbaar voor hittestress wanneer de temperatuur langere tijd boven de 27 graden ligt. Zodra het hitteplan ingaat, zijn de koelteplekken dagelijks geopend van 10.00 tot 16.00 uur, vaak meerdere dagen achter elkaar.

Elke koelteplek moet beschikken over zitplekken, gratis drinkwater en bij voorkeur ook koffie, thee of bouillon. Daarnaast moeten folders en waaiers van de GGD beschikbaar zijn (zie bijlage). Er is minimaal één aanwezige medewerker nodig en extra vrijwilligers die hittestress (zie voorlichting hieronder) kunnen signaleren en bezoekers kunnen ondersteunen (ongeveer één vrijwilliger per tien bezoekers). Tot slot moet er een toilet met wasgelegenheid met stromend drinkwater, vloeibare zeep en papieren handdoekjes aanwezig zijn.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Hitte en gezondheid

Herken de klachten, weet wat je moet doen

Oververhitting

Hoe herken je het?

- Vermoeidheid
- Concentratieverlies overdag
- Hoofdpijn
- Duizeligheid
- Spierpijn
- Opgezwollen enkels (oedeem)
- Jeukende blaasjes

Wat doe je:

Drink voldoende water, thee of koffie, ook als je geen dorst hebt. Doe rustig aan. Een voetenbad kan helpen tegen oververhitting en opgezwollen enkels. *Neem contact op met de huisarts als de klachten erger worden.*

Hitte-uitputting

Hoe herken je het?

- Flauwvallen
- Kramp
- Snelle hartslag
- Hevig zweten
- Een bleke huid

Wat doe je:

Stop met wat je aan het doen bent en zoek een koele plek. Drink voldoende water of sportdrank in kleine slokjes. Koel je lichaam: neem een koude douche of met natte doeken. *Als de klachten niet minder worden, waarschuw dan een arts.*

Hitteberoerte

Hoe herken je het?

- Verhoogde lichaams-temperatuur van meer dan 39 graden
- Hoge hartslag
- Misselijkheid
- Rode Huid
- Meestal geen zweet
- Stuiptrekkingen
- Bewustzijnsverlies

Een hitteberoerte is levensbedreigend!
Bel 112 en volg de aanwijzingen van de hulpdiensten.

012021

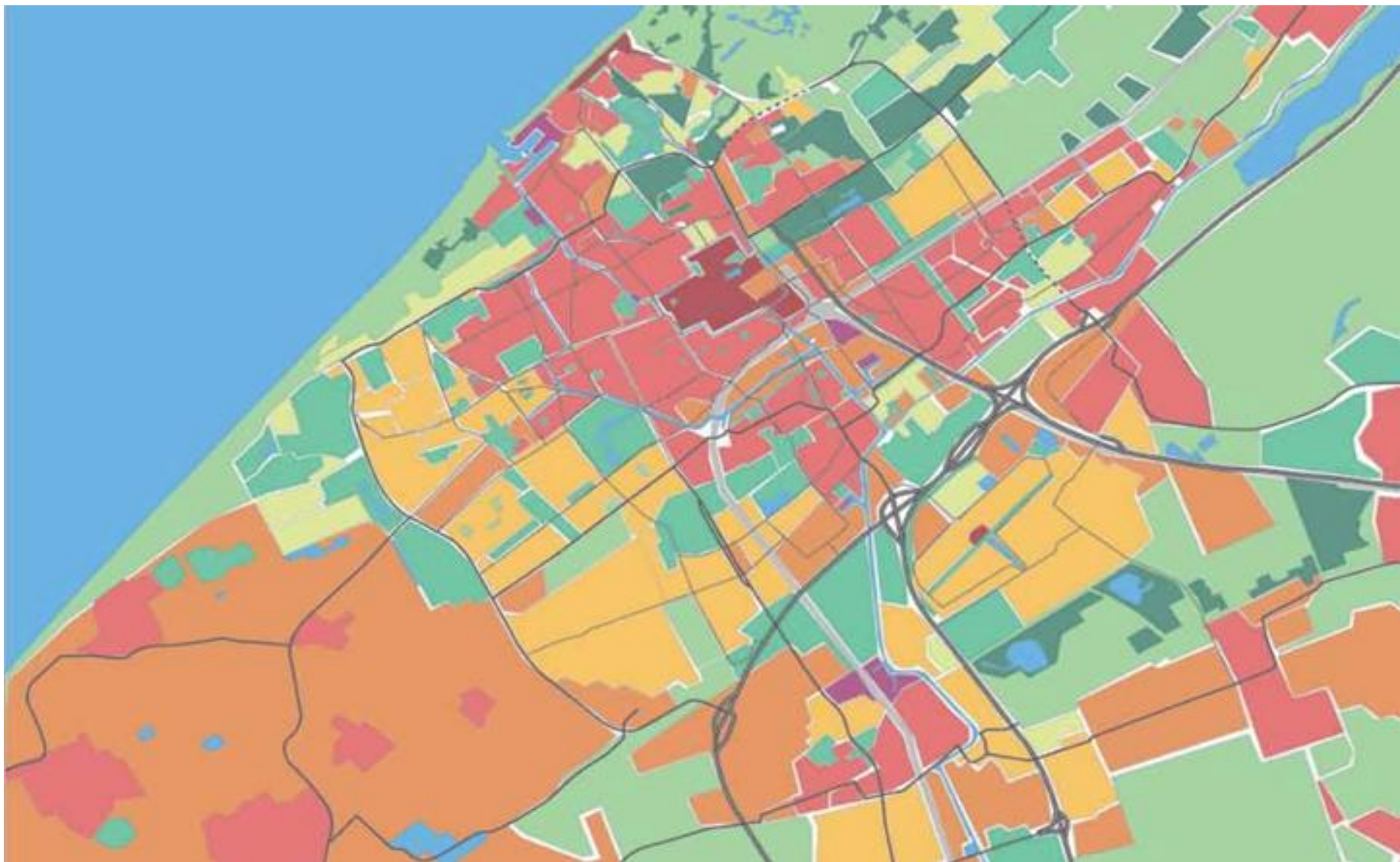

Vragen over gezondheid en medicijnen?
Neem dan contact op met uw huisarts of apotheek.

Meer informatie
Kijk op www.rivm.nl/hitte of neem contact op met de GGD in uw regio: www.ggdghor.nl

Figuur 3 Informatie over hittestress

Figuur 4 Hitte-eilanden in Den Haag.

Toelichting: Vooral in het Centrum, Laak en Scheveningen zijn veel hitte eilanden. Deze stadsdelen zijn prioritair op basis van deze figuur.

Vorbereidende fase

1. Selectie van geschikte locaties (Gemeente)

De gemeente zoekt potentiële koelteplekken op basis van vastgestelde locatiecriteria

2. Eerste contact met locatie (Gemeente)

De gemeente neemt contact op, geeft een korte toelichting over het concept koelteplekken en vraagt of de locatie wil meewerken. Samen wordt de vragenlijst (bijlage 1) doorgenomen. Zodra de locatie toestemt, neemt de GGD het over.

3. Informeren en afspraak plannen (GGD)

De GGD stuurt aanvullende informatie per e-mail toe en plant een locatiebezoek. *In deze informatie staan o.a het doel van een koelteplek, verwachtingen, afspraken en een flyer.*

4. Locatiebezoek en toetsing (GGD)

Tijdens het locatiebezoek wordt met behulp van de checklist beoordeeld of de locatie voldoet aan de criteria voor een koelteplek.

5. Aanmelding bij het Haagse Hitteplan en appgroep (GGD)

De locatie meldt zich aan via de opgegeven link (zie link in bijlage 4) zodat zij automatisch worden meegenomen in communicatie zodra het hitteplan wordt geactiveerd. Er wordt een locatie appgroep opgericht.

6. Materialen (GGD en gemeente)

De locatie bestelt de communicatiematerialen (zie bijlage 3) bij de GGD. De gemeente levert de materialen en de banner (Let op, bestellingen duren 7 dagen).

Uitvoerende fase

1. Informeren over activering Haagse hitteplan (via Haagshitte mailing) (GGD)

De locatie wordt op de hoogte gebracht dat het hitteplan actief is en dat de koelteplekken kunnen openen.

2. Communicatiematerialen (locatie)

De locatie legt communicatiematerialen en evaluatieformulieren klaar. De locatie zorgt dat evaluatieformulieren ingevuld worden.

3. Ondersteuning (GGD)

Er wordt contact opgenomen met locatie of alles volgens plan loopt

4. Communicatie naar doelgroepen (GGD)

Communicatie richting de doelgroepen (ouderen, chronisch zieken en dak- en thuisloze mensen) gaat via het netwerk van het Haagse Hitteplan. De GGD stuurt de Haagse Hitt mailing uit. Het netwerk zorgt dat deze informatie bij de doelgroepen komt.

Cooling-downfase

1. De Haagse hittemailing bericht over beëindiging hitteplan (GGD)

De locatie ontvangt een bericht dat het hitteplan is stopgezet via Haagse Hittemailing door GGD.

2. Nabespreking per hitte periode (GGD)

Er wordt persoonlijk contact opgenomen met de locatie om te bespreken hoe het is gegaan. Ook wordt gevraagd om ingevulde evaluatieformulieren van bezoekers, vrijwilligers en de locatie zelf.

Eind evaluatie

1. Opstellen advies door de GGD met evaluatie Hiteplan

Op basis van alle evaluaties wordt een advies opgesteld voor verbetering van het proces, uitvoering en samenwerking.

VOORBEREIDING: VOORWAARDEN VAN KOELTEPLEKKEN VOOR DE GEMEENTE

Fysieke

☐

- ☐ De temperatuur binnen is aantoonbaar lager dan buiten (max. 27 C)
- ☐ Aanwezigheid van schaduw (bomen, zonneschermen, ventilatie)
- ☐ Beschikbaarheid van stroom, drinkwater en EHBO/BHV
- ☐ Mogelijkheid om te koelen met mobiele airco's (als het te warm wordt)
- ☐ Weerstation bij twijfel over temperatuur
- ☐ In straal van 300 meter moeten kwetsbare doelgroepen wonen.
- ☐ Zitplaatsen aanwezig
- ☐ Middelen voor snelle afkoeling beschikbaar (coldpacks, koude doeken, teiltje met koud water)

Organisatorische

☐

- ☐ Begin in de winter met het benaderen van (potiëntiele) locaties voor koelteplekken
- ☐ Activiteit aanbieden bij een kale ruimte om bezoekers aan te trekken; nadruk op rust (idealiter)
- ☐ Koelteplekken moeten bekend zijn bij de doelgroep
- ☐ Uitdelen van waaiers en informatieve flyers (geleverd via het Haags Hitteplan) ter bewustwording
- ☐ Ophaaldienst (koelteplek ligt niet binnen de 300 m) (idealiter)
- ☐ Zonnebrandcreme factor 30 aanwezig

Personeel en vrijwilligers

☐

- ☐ Minimaal een medewerker met een BHV-diploma (of bereid tot training via e-learning)
- ☐ Mogelijkheid om externe vrijwilliger in te zetten (bijv. via Rode Kruis of Stek)
- ☐ Voldoende tijd reserveren om medewerkers te plannen, vooral tijdens vakantieperiodes
- ☐ Vrijwilligers letten actief op signalen van hittestress
- ☐ E-learning door alle vrijwilligers laten volgen
- ☐ Minimaal twee vrijwilligers aanwezig: één BHV'er/bewaker en één aanspreekpunt voor bezoekers

FACILITEITEN VOOR LOCATIE OP HET GEBIED VAN HYGIENE EN INFECTIEZIEKTENPREVENTIE (GEMEENTE)

Toiletvoorziening	Horecavoorziening (indien beschikbaar)	Afvalverwerking	Drinkwater
☐	☐	☐	☐
☐ 1 volwaardige handwasgelegenheid (stromend leidingwater, vloeibare handzeep, papieren handdoekjes en een afvalbak met pedaal)	☐ Bij bereiding van voedsel wordt er gewerkt volgens een geldende hygiëne code	☐ Voldoende afvalbakken hebben en regelmatig legen	☐ Voldoende (gratis) drinkwater beschikbaar voor bezoekers
☐ 1 op 150 gelijktijdige bezoekers met een minimale hoeveelheid van 2 toiletten.	☐ Handwasfaciliteit aanwezig met stromend drinkwater, vloeibare handzeep, wegwerphanddoekjes en een afvalcontainer	☐ De afvalopslag en afvalinzameling dient geregeld te zijn	
☐ De schoonmaak en bevoorrading van de toiletten en de handwasgelegenheid moet regelmatig plaatsvinden			
☐ 1 normale toilet en 1 minder valide toilet			

E-LEARNING Hitte

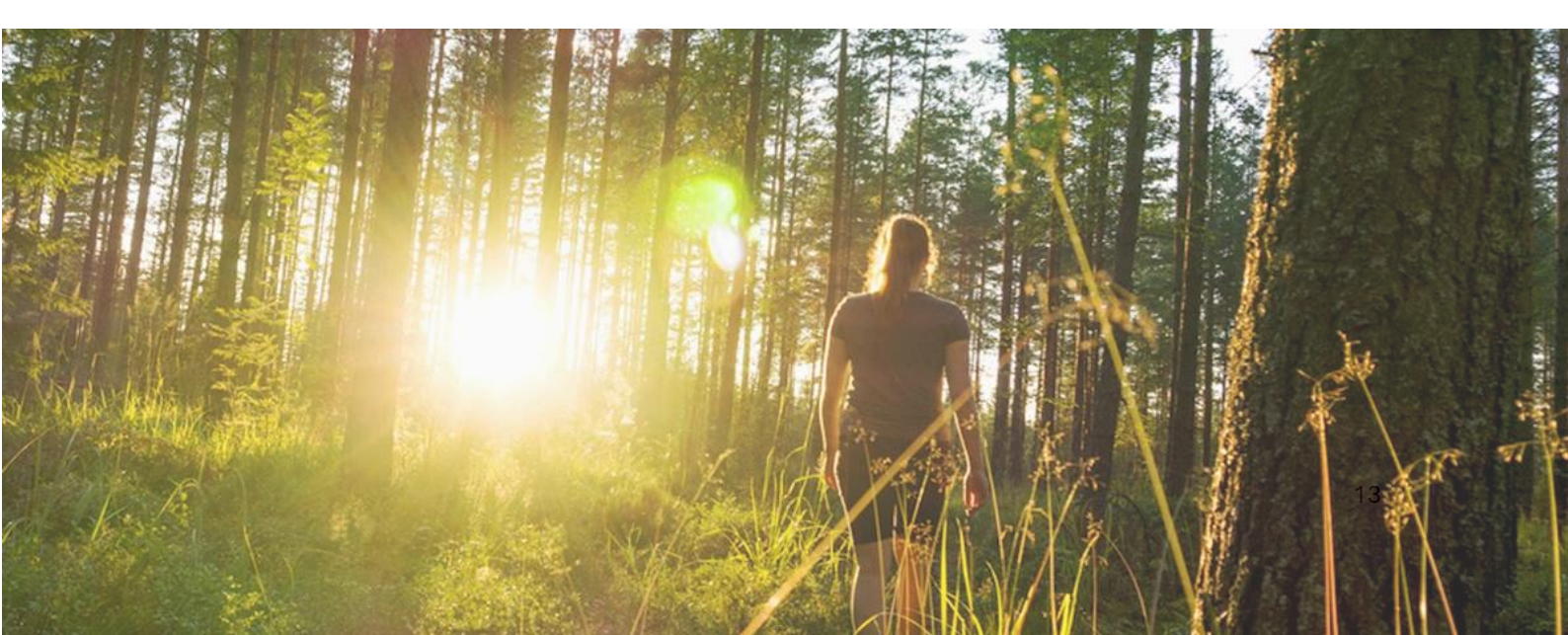
Deze onlinecursus is ontwikkeld voor mensen die graag leren via korte teksten, videoclips en vragen. De cursus is bedoeld voor iedereen die tijdens hittegolven voor kwetsbare mensen zorgt, zowel formeel als informeel, en voor iedereen die wil weten hoe je koel blijft en hittestress voorkomt. De informatie wordt snel en toegankelijk aangeboden.

De cursus is gratis, inclusief certificaat, en duurt ongeveer 30 minuten. Bij fout beantwoorde vragen krijgt u direct duidelijke feedback.

Inhoud van de e-learning:

- Deel 1: Hittegolven en de gevolgen ervan
- Deel 2: Acties op individueel niveau: In dit deel van de MOOC (Massive Open Online Cursus) worden verschillende methoden geïntroduceerd om u, uw familie en uw cliënten/patiënten te helpen koel te blijven tijdens extreem warme dagen
- Voor wie verder wil verdiepen: DEEL 3: Hitte in de lokale gemeenschap: Nadat u heeft geleerd over de gevaren van extreme hitte voor de gezondheid, met name voor kwetsbare mensen, en manieren hebt ontdekt om uzelf, uw gezin en uw huis koel te houden, breidt dit hoofdstuk de focus uit naar uw bredere gemeenschap en stad.
- Goede praktijken
- Interactive google map met goede praktijken
- Richtlijnen
- Evaluatie

Link naar E-learning: <https://e-learning.hopeheatwaves.eu/course/section.php?id=364>

BIJLAGE 1: VRAGENLIJST VOOR HET VINDEN VAN LOCATIES

Deze vragen kunnen door gemeentelijke medewerkers worden gesteld aan locaties om te bepalen of zij geschikt zijn als (goede) koelteplekken.

- 1) Beschikt u over ontmoetingsruimte(n) die in de zomer als koelteplek gebruikt kunnen worden en voldoen aan de gestelde locatiecriteria?**

0 Ja, welke:

0 nee (ga naar vraag 4 en 5)

- 2) Beschikt u daarnaast over vrijwilligers die ingezet kunnen worden en die bereid zijn een e-learning te volgen om passende begeleiding te kunnen garanderen?**

0 ja, deel de contacten hier:

0 nee, omdat.....

- 3) Onder welke voorwaarden zou u uw locatie willen delen als koelteplek? Wat heeft u hiervoor bijvoorbeeld extra nodig?**

- 4) U heeft aangegeven niet te beschikken over een ontmoetingsplek die als koelteplek kan worden gebruikt. Beschikt u wel over vrijwilligers die ingezet kunnen worden op andere koelteplekken?**

0 ja; deel de contacten hier:

0 Nee.

- 5) Heb je misschien contacten van geschikte andere locaties zodat we ze kunnen benaderen:**

0 ja, deel de contacten hier:

0 nee

BIJLAGE 2: INFORMATIE VOOR DAK- EN THUISLOZE MENSEN (aanvulling op bovenstaand koelteplan)

Dak- en thuisloze mensen lopen een verhoogd risico op hittestress door beperkte toegang tot water, schaduw, verkoeling en veilige plekken. Organisaties in Nederland signaleren dat water, schaduw, zonnebrand en actief toezicht essentieel zijn, omdat dak- en thuisloze mensen de risico's vaak onderschatten. Daarnaast blijkt dat koelteplekken vaak schaars of sociaal onveilig zijn, waardoor zij deze plekken vermijden.

Het Nationaal Hitteplan benadrukt dat actief aanbieden van drinken, koelte en monitoring nodig zijn om gezondheidsproblemen te voorkomen.

Locatie eisen

1. Zorg voor direct toegankelijke, laagdrempelige koelteplekken
Locaties moeten zich bevinden waar dakloze mensen daadwerkelijk verblijven en zonder registratie toegankelijk zijn.
2. Bied basisvoorzieningen aan

Actief water uitdelen en een lichte maaltijd of (zoute)snack. Dit zet aan tot drinken en ondersteunt de vochtbalans en helpt flauwvallen bij hittestress voorkomen.

4. Zorg voor sociale veiligheid en gastvrijheid
Dakloze mensen vermijden plekken waar zij bekeken of weggestuurd worden. Het is belangrijk te benadrukken dat *iedereen* welkom is.

Checklist voor uitvoering

Toegankelijkheid & Spreiding

- Koelteplekken op meerdere locaties waar dak- en thuisloze mensen daadwerkelijk verblijven
- Geen registratie of drempels
- Rustige, sociaal veilige plekken (niet te druk, niet stigmatiserend)

Sociale Veiligheid

- Geen dreigende beveiliging
- Plek waar mensen mogen zitten, liggen en opladen

Organisatie & communicatie

- Begin met communicatie aan het begin van de zomer los van hitteplannen ter bewustwording.
- Uniforme poster met zomin mogelijk tekst, werk met pictogrammen. Zorg voor een witruimte zodat organisaties hierin bijzonderheden kunnen aangeven. Zie poster van afgelopen jaar.
- Poster de hele zomer zichtbaar houden.
- Naast communicatie via mailing Haags hitteplan informeren van straatteams en hulporganisaties:

- Outreachend: Streetleven, Veldwerk Haaglanden, Stichting Barka, Stichting Polka
- Streetlife app (koelteplekken doorgeven met tijden)
- Extreemweerapp
- Haagse Soepbus
- E-learning beschikbaar stellen voor straatteams

BIJLAGE 3: GGD Communicatiematerialen voorbeelden

Den Haag

Haagse hitte

WARM? → ACTIE!

HOUD UW HOOFD KOEL

Het is zomer.

Te veel warmte is gevaarlijk voor uw gezondheid. Vooral mensen met een kwetsbare gezondheid lopen risico.

Houd uw gezondheid dus extra in de gaten.

Ga voor meer informatie over hitte en uw gezondheid naar www.ggdleefomgeving.nl

Met deze tips geniet u veilig van het mooie weer.

Heeft u nog vragen?
Kijk dan op www.ggdleefomgeving.nl.
U kunt GGD Haaglanden bellen: 088 355 01 00.
Of stuur een e-mail naar info@ggdhaaglanden.nl voor vragen over hitte en gezondheid.

**Tip 1
Drink genoeg**
Het is goed om te letten op de kleur van uw urine.

Warm? Is uw urine donkergeel?
Actie! Het is verstandig om zo snel mogelijk wat te drinken.

**Tip 2
Uit de zon, in de schaduw**
Manieren om uzelf koel te houden zijn:

- Draag makkelijke, loszittende kleding.
- Blijf in de schaduw en doe het zo rustig mogelijk aan. Dit geldt vooral voor de warmste uren van de dag: 's middags tussen 12.00 en 18.00 uur.
- Bescherm uzelf tegen de zon met zonnebrandcrème, een zonnebril en een pet of hoed.
- Neem een verfrissend (voet)bad of douche, leg af en toe een natte handdoek in uw nek.
- Slaap niet onder een warme deken.
- Ga uw boodschappen doen in de ochtend of avond.

**Tip 3
Houd uw woning koel**

Warm? Houd de zon en warmte zoveel mogelijk buiten uw woning.

Actie! Sluit zoveel mogelijk uw gordijnen. Een ventilator kan ook helpen om uw woning koel te houden. Zet ramen en deuren in de ochtend open.

**Tip 4
Zorg voor elkaar**

Warm? Let extra op de mensen in uw omgeving.

Actie! Bel elkaar of ga op bezoek.

**Tip 5
Let op medicijnen en hitte**

Warm? Sommige medicijnen werken anders of minder goed als het erg warm is. Dit kan grote invloed hebben op uw gezondheid.

Actie! Vraag aan uw (huis)arts of apotheker of u uw medicijngebruik moet aanpassen.

Figuur 5 Haagse hitte

Haagse hitte, dagschema.

Gebruik het dagschema om tijdens deze warme dagen uw hoofd koel te houden.

Hang het dagschema op een plek die u vaak ziet zoals uw koelkast.

Heeft u bijvoorbeeld een glas water gedronken?
Kruis dan het vakje aan.

	Drink genoeg	Drink ook als u geen dorst heeft. Het advies is om 1,7 liter per dag te drinken. Dit zijn 7 glazen water. Bij warme dagen nog meer.	Kruis aan wanneer u gedronken heeft. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
	Uit de zon, in de schaduw	Kijk achter op deze flyer voor tips om uzelf koel te houden.	☐
	Houd uw woning koel	Kijk achter op deze flyer voor tips om uw huis koel te houden.	☐
	Zorg voor elkaar	Let extra op mensen in uw omgeving.	☐
	Let op medicijnen en hitte	Controleer of uw medicijnen ook bij hitte goed werken. Vraag aan uw huisarts of apotheker of u uw medicijngebruik moet aanpassen.	☐

Als u behoefte heeft aan een luisterend oor kunt een lokale of nationale luisterlijn bellen

Rode Kruis:
070 – 445 58 88
Voor een luisterend oor en praktische tips.

Luisterlijn:
0900 – 0767
Dag en nacht beschikbaar voor een luisterend oor.

Wat moet u doen als het warm is?

DRINK VOLDOENDE

Ieder uur een glas water.
Zorg dat u een flesje water bij u heeft als u op pad gaat.

OVERDAG

Sluit overdag de ramen en gebruik de gordijnen.

'S AVONDS

Haal koelte in huis door ramen te openen.

RAADPLEEG ARTS

Sommige medicijnen werken bij warmte anders.
Raadpleeg bij twijfel uw arts of apotheek.

VERMIJD INSPANNING

Doe het rustig aan.
Vooral in de middag.

BIED HULP, VRAAG HULP

Let op klachten zoals vermoeidheid, duizeligheid, hoofdpijn, uitdroging en misselijkheid.

Kijk voor meer informatie op ggdhaaglanden.nl

Figuur 6 Wat moet u doen als het warm is?

BIJLAGE 4: Aanmelding partner Haags Hitteplan 2026

-Aanmelding partner Haags Hitteplan 2026